

MANGEL PÅ ØKOLOGISK SOJA TIL MALKEKØER

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Eksporten af økologiske sojaprodukter fra Kina er påvirket af situationen med Coronavirus, og det påvirker forsyningen med protein til danske økologiske køer. Der er derfor brug for at overveje alternativer og justeringer i fodringen.

På grund af situationen med Coronavirus er der ikke blevet sendt økologiske sojakager ud af Kina siden midten af januar. Det betyder, at lagrene med sojakage rundt i Danmark begynder at være tomme. Udsigterne til, at der kommer nye sendinger til Danmark, er desværre ikke for lovende, og der kan gå flere måneder før eksporten fra Kina bliver normal igen.

Sojakager indgår i de fleste økologiske foderplaner enten i ren form eller i blandinger. Det er derfor meget aktuelt at overveje mulige tiltag til at holde produktionen kørende uden for store ydelsestab. Denne artikel samler op på mulige justeringer, som du kan tage fat i, hvis du begynder at mangle proteinfoder. I artiklen linker vi også til relevante værktøjer og artikler.

UNDERSØG OM DU KAN SKAFFE ALTERNATIVE PROTEINKILDER

Der er andre økologiske proteinkilder på markedet, men det kan være svært at få fingre i dem. Der er både en begrænset mængde af fodermidlerne og langt hen ad vejen indgår de i foderstofvirksomhedernes blandinger.

Nogle af de proteinfodermidler, du kan overveje, er velkendte proteinkilder som hestebønner, rapskager, solsikkekager og lupiner. Sandsynligheden for, at der findes store partier af alternative proteinkilder på markedet er dog desværre begrænset. Før der begynder at komme større mængder alternative proteinkilder på markedet, skal vi have klaret året høst. Hvis du bruger økologisk sojakage som råvarer, bør du drøfte med din foderstofleverandør, hvordan I

bedst løser situationen. Det betyder også, at du skal være åben overfor at anvende foderblandinger med alternative proteinkilder.

LIGGER AAT-NIVEAUET I DEN HØJE ENDE?

Nye svenske forsøg (Spörndly, 2017) har vist en høj mælkeydelse og god økonomi hos økologiske malkekøer på en enkel fodring, alene baseret på græs/græsensilage og korn, selvom AAT-niveauet ligger lavt.

Store mængder kløvergræsensilage i samspil med let tilgængelig stivelse fra korn kan forventes at stimulere vommens mikrobielle proteinsyntese, og dermed forsyne koen med de nødvendige aminosyrer til at supportere en høj mælkeydelse.

Det er derfor yderst relevant at overveje, om der fortsat er behov for et højt forbrug af AAT-fodermidler, eller om du i virkeligheden kan opnå samme eller en lille reduktion i mælkeydelse ved en fodring med et lavere niveau af AAT og råprotein. Specielt i en situation som denne, hvor prisen på proteinfoder bliver høj er det aktuelt at dæmpe proteinniveauet.

Værktøjet i denne Landbrugsinfo er velegnet til at vurdere økonomien i justeringer på AAT-niveauet

[Artikel om økonomien ved forskellige AAT-niveauer](#)

OVERVEJ AT REDUCERE RÅPROTEINNIVEAUET

Udover AAT-niveauet kan man med fordel også skele til råproteinniveauet. I 2019 var det gennemsnitlige råprotein indhold i foderrationen til økologiske malkekøer 16,9 % af tørstof for "stor race" og 17,6 % af tørstof for jersey. Bag tallene gemmer der sig en betydelig spredning mellem besætninger, så har du en foderration med et råproteinniveau over gennemsnittet, så er det værd at overveje at reducere råproteinniveauet.

På Kvæggkongressen præsenterede Reynolds (2020) resultater fra UK, som viser, at malkekøer kan klare sig fint med 16 % råprotein i rationens tørstof. Det forudsætter nøje kendskab til fodermidlernes proteinindhold og stor præcision med blanding og udfodring. De engelske data understreger også betydningen af en høj energiforsyning i situationer med lavere protein i rationen.

[Se indlægget fra Kvæggkongressen her](#)

DIFFERENTIERET PROTEINTILDELING

Har du mulighed for holdopdeling, så der fodres forskellige blandinger, kan det også være aktuelt at differentiere proteintildelingen og på den måde spare på proteinfoderet. Det giver mest effekt at prioritere protein til køer i start laktation, mens det bedre kan gå at reducere proteinniveauet til køerne sidst i laktationen.

En anden mulighed for differentieret proteintildeling kan være i AMS eller kraftfoderautomater. Her er det de samme anbefalinger, der bør anvendes, så det er køerne i tidlig laktation, der får mest protein.

Har du proteinfoder på lager, men kan se, at det ikke kan holde, indtil mangelsituationen er ovre, så er det værd at overveje, om du ikke skal reducere tildelingen af proteinfodermidlet og erstatte det med korn for at holde energiforsyningen på samme niveau.

Ved en reduktion i proteinfodermidlet kan proteinfoderet række til en længere periode. Det kan godt være, at du er nødt til at acceptere et lille fald i ydelse. Til gengæld er fodringen billigere, og det er bedre med et lille ydelsesfald end at fortsætte med en uændret proteintildeling, og så ende med at proteinfoderet slipper op. Hvis proteinfoderet slipper op, kan det betyde et meget større fald i ydelse.

JUSTERINGER I GROVFODER KAN MINDSKE BEHOVET FOR INDKØBT PROTEIN

Kløvergræsensilage udgør grunddelen i en økologiske ration til malkekøer. Normalt bidrager kløvergræsensilagen med store mængder råprotein til køerne. Har du ikke fået taget analyser af grovfoderet endnu, så kan det være aktuelt at få dem taget. Når du kender den præcise værdi af grovfoderet, er det lettere at komme tæt på grænsen for protein i den samlede ration.

Det kan også være en mulighed at inddrage et af de senere slæt med højt proteinindhold i foderrationen til malkekøerne, hvis proteinniveauet i foderrationen bliver for lavt. Her kan det godt være, at du bliver nødt til at gå på kompromis med fordøjeligheden og andre kvalitetsmål. Det er selvfølgelig en afvejning, om du skal inddrage et slæt med mere protein, hvor fordøjeligheden er dårligere. Er kvaliteten af det senere slæt generelt for dårlig, skal du overveje det en ekstra gang.

SVÆRT AT ERSTATTE FEDT FRA SOJAPRODUKTER

Sojakage og sojabønner er ofte fodermidler, der bidrager med fedt til den økologiske malkeko. Derfor bør du være opmærksom på, hvordan fedtniveauet i rationen påvirkes, når du begynder at lave ændringer. Desværre er der begrænsede muligheder for at tilføre den økologiske foderration mere fedt. Andre kilder kan være rapsfrø eller havre. Hvis du overvejer havre, kan du øge fedt- og energitildelingen ved at afskalle havren.

Se mere omkring effekten af at afskalle havre i denne artikel

VÆR IKKE BANGE FOR ET LILLE YDELSESFALD

En ny dansk undersøgelse af Martinussen (2019) har vist, at køer i midt-senlaktation kan

respondere positivt på en øgning i foderniveauet. Derfor skal du ikke være bange for at reducere foderniveauet i en kortere periode, hvis priserne på proteinfoder bliver markant højere end normalt, eller hvis der kommer til at mangle proteinfoder. Køerne skal nok komme op på ydelsesniveauet igen.

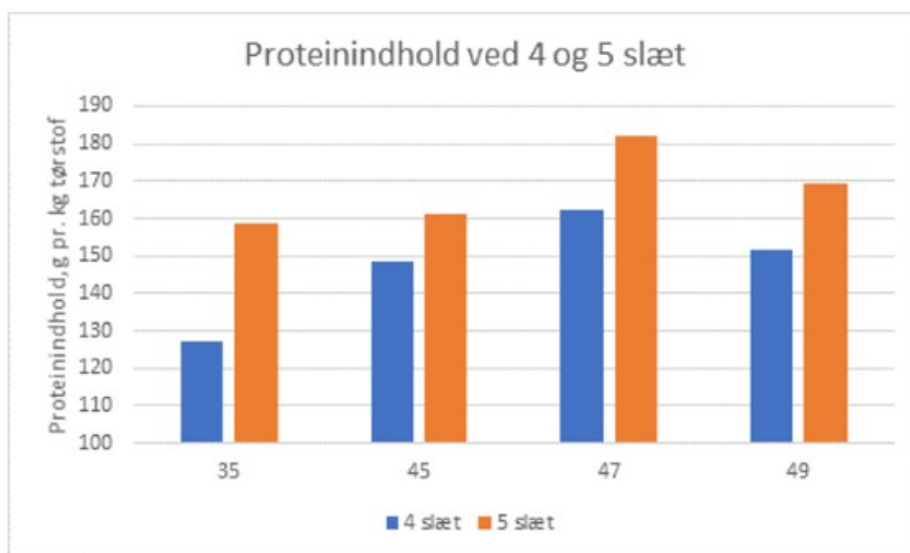
Se mere om, hvordan køerne steg i ydelse igen i denne præsentation fra kvægkongressen 2020

JUSTER DIN SLÆTSTRATEGI

Med udsigt til, at situationen ikke nødvendigvis er ovre inden for et par måneder, så er det også værd at overveje slætstrategien af årets græsslæt.

Med en gennemtænkt slætstrategi har du mulighed for at påvirke kvaliteten og udbyttet, men også proteinindholdet. For at opnå et højere proteinudbytte er det en god idé at tage flere slæt. Forsøg med slætblandingerne 35, 45, 47 og 49 i 2014-2015 har vist, at proteinindholdet hæves med gennemsnitligt 20 g pr kg tørstof ved at gå fra 4. slæt til 5. slæt.

Ud over at overveje din slætstrategi, så er det også vigtigt at passe på kløveren. Overvej derfor gødskning og overkørsler, så vi ikke trykker kløveren.

Figur 1: Baseret på tal fra landsforsøgene 2014-2015

HØJERE PROTEININDHOLD I FRISK GRÆS SAMMENLIGNET MED ENSILERET

Frisk græs er interessant i denne situation, pga. et højere proteinindhold og bedre proteinkvalitet, da der ikke sker en nedbrydning af proteinet som ved ensilering. Frisk græs fodring kan ske enten ved afgræsning eller staldfodring med frisk græs.

Afgræsning er billig fodring, og har du mulighed for at øge afgræsningen, er det værd at overveje. Det er ikke alle der kan øge afgræsningen, da det kræver, at man har forholdene og mulighederne for det. En anden måde at udnytte det friske græs er ved at staldfodre med frisk græs. Her kan du benytte nogle af de arealer, som ligger lidt længere væk, og som derfor ikke er mulige at benytte til afgræsning. For at kunne fodre med frisk græs på stalden kræver det udstyr, som kan kræve en eventuel investering, men det kan også være, du allerede har noget udstyr, som kan benyttes.

Fælles for afgræsning og staldfodring med frisk græs er, at det kræver en god planlægning af sæsonen, i forhold til hvilke arealer der skal anvendes hvornår. I løbet af sæsonen kræver det en skarp styring for at sikre en ensartet kvalitet hver dag, og for at sikre at du får den optimale udnyttelse af arealerne.

Se mere omkring værktøjer til planlægning, styring og opfølgning på afgræsning og frisk græs fodring i denne artikel

WEBINAR MED INSPIRATION

Du kan også finde inspiration og viden om mulighederne for hjemmeavlede proteinkilder til malkekøer i dette webinar